

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 221/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej HODOR advokátska kancelária s. r. o., Vrátna 40, Košice proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/148/2023 z 24. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. marca 2024, doplnenou 22. marca 2024, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania, ktoré sťažovateľ navrhuje zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/89/2020 z 24. novembra 2021.

2. V civilnom spore medzi žalovaným sťažovateľom a žalobcom o zaplatenie 4 700,42 eur nebolo skutkovo sporné, že právny predchodca žalobcu (bývalý zamestnávateľ sťažovateľa) vyplatil na príslušnom úrade v Španielsku za sťažovateľa (vodiča) pokutu vo výške 3 301 eur uloženú z dôvodu porušenia dopravných predpisov (prekročenie denného limitu času vedenia vozidla o 10 hodín). Prvý žalobcom uplatnený nárok vychádzal z tvrdenia o tom, že sťažovateľ je povinný túto sumu vrátiť (najskôr uplatňovaný z titulu uzavretia zmluvy o pôžičke, potom z titulu bezdôvodného obohatenia). Prevyšujúcu časť nároku v sume 1 399,42 eur si uplatňoval z titulu náhrady škody, a to v súvislosti s cestou konateľa právneho predchodcu žalobcu do Španielska

na účel úhrady pokuty uloženej sťažovateľovi. Žalobca uplatnil na súde predmetné nároky z titulu postúpenej pohľadávky.

3. Okresný súd Košice II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 17C/29/2009-394 zo 4. apríla 2016 založil svoj zamietavý výrok v časti vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 3 301 eur na právnom závere o zániku tohto nároku v dôsledku účinného vznesenia započítacej námietky sťažovateľa vo výške 4 216 eur z titulu nevyplatennej mzdy. Za účinné preukázanie postúpenia pohľadávky postupom podľa § 526 Občianskeho zákonníka súd považoval až doručenie žaloby spolu s prílohami sťažovateľovi 2. decembra 2009. Rovnako uznal aj započítaciu námietku sťažovateľa vznesenú na pojednávaní 8. marca 2010 podľa § 529 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V prevyšujúcej časti bol nárok žalobcu, čo sa týka sumy 1 399,42 eur, zamietnutý z dôvodu nepreukázania základu ani výšky tohto nároku.

4. Ďalší priebeh konania ovplyvnilo uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/258/2018 z 30. januára 2020, ktorý skorší odvolací rozsudok sp. zn. 1Co/363/2016 zo 4. októbra 2017 (potvrdzujúci rozsudok súdu prvej inštancie) zrušil s tým, že pokiaľ odvolací súd v súvislosti so vznesenou kompenzačnou námietkou považoval lehotu 3 mesiacov a 6 dní (od 2. decembra 2009 do 8. marca 2010) za lehotu bez zbytočného odkladu (§ 529 ods. 2 Občianskeho zákonníka), odklonil sa od ustálenej praxe dovolacieho súdu a rozhodol nesprávne.

5. Po vrátení veci na ďalšie konanie odvolací súd po vyriešení spornej otázky účinného vznesenia započítacej námietky zo strany sťažovateľa uzavrel, že právny záver súdu prvej inštancie o zániku nároku žalobcu na zaplatenie sumy 3 301 eur v dôsledku účinnej započítacej námietky nie je vecne správny. Preto v rozsudku č. k. 11Co/89/2020-546 z 24. novembra 2021 zmenil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zo 4. apríla 2016 tak, že zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi sumu 3 301 eur spolu s úrokmi z omeškania z titulu bezdôvodného obohatenia (II. výrok). V prevyšujúcej časti nároku (v sume 1 399,42 eur) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým zamietol nárok žalobcu na náhradu škody (I. výrok). Nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, trov odvolacieho a trov dovolacieho konania nepriznal žiadnej zo strán (III. výrok).

6. Proti výroku II a III rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľ podal dovolanie, a to podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Rozsudok vo výroku III o trovách napadol dovolaním aj žalobca, uplatňujúc dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

7. Na dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd podľa § 449 a § 450 CSP zrušil výrok III. odvolacieho rozsudku a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie z dôvodu aplikácie moderačného § 257 CSP bez nariadenia pojednávania a splnenia si manuálnej povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP (I. výrok). Dovolanie žalobcu a sťažovateľa vo zvyšnej časti odmietol (II. výrok). Dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľa z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné. Rovnako dospel k záveru, že prípustnosť dovolania sťažovateľa z § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva, keďže sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ rozdielnu rozhodovaciu prax v riešení neuviedol a ani najvyššiemu súdu takáto rozdielna prax nie je známa.

II. Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažnostná argumentácia je rozptýlená v dvoch samostatných podaniach (ústavná sťažnosť doručená ústavnému súdu 11. marca 2024 a doplnenie/zmena pôvodného odôvodnenia doručená ústavnému súdu 22. marca 2024); kým prvé podanie sa v podstatnom zameriava na sumarizáciu skutkových okolností, ktoré boli v súdnom konaní preukázané, tak druhé podanie obsahuje konkrétne dôvody porušenia základného práva na súdnu ochranu dovolaním napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu a ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Z uvedených východísk možno rezumovať najmä to, že sťažovateľ považuje za nesprávne (v rozpore so zákonom) podriadenie žalobného nároku (o zaplatenie sumy 3 301 eur) pod právny režim bezdôvodného obohatenia podľa Občianskeho zákonníka, ak nebolo sporné, že žalobca si nárok na zaplatenie príslušnej sumy uplatnil z titulu zmluvy o pôžičke, a ak bolo preukázané, že právny predchodca žalobcu žalovanú sumu sťažovateľovi vôbec neposkytol. Zastáva názor, že súdy mali byť viazané postúpeným záväzkom z pôžičky a že neboli ďalej oprávnené skúmať pôvod vzniku tohto postúpeného záväzku (zo samotného znenia zmluvy o pôžičke, *pozn.*).

9. Dôvody porušenia práva sťažovateľa na súdnu ochranu spočívajú v nasledujúcich skutočnostiach:

- a) odvolací ani dovolací súd sa sťažovateľom namietaným výkonom práva bývalého zamestnávateľa sťažovateľa v hrubom rozpore s dobrými mravmi vôbec nezaoberal (nevyplatenie judikovaných nárokov z pracovného pomeru, účelové postúpenie svojho nároku voči sťažovateľovi na žalobcu a jeho následná platobná neschopnosť);
- b) priznanie neexistujúceho práva protistrane sťažovateľa v pôvodnom súdnom konaní z titulu bezdôvodného obohatenia, keď zmluvou o postúpení pohľadávky bolo postúpenie pohľadávky zo zmluvy o pôžičke;
- c) možnosť uplatnenia relevantnej procesnej obrany proti nároku priznanému žalobcovi z titulu bezdôvodného obohatenia až v dovolacom konaní, keďže nemohol podať odvolanie, ak bol rozsudok v celom rozsahu v jeho prospech.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania (a to z procesných dôvodov) proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný na plnenie protistrane z titulu bezdôvodného obohatenia.

11. Podstatná sťažnostná námietka sa netýka priamo otázky ústavnej súladnosti procesného odmietnutia daného opravného prostriedku. Rovnako sa netýka ani právneho posúdenia účinného vznesenia započítacej námietky zo strany sťažovateľa, od ktorej vyriešenia podľa názoru ústavného súdu záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Sťažovateľ sa argumentačne zameril na nesprávne poskytnutie právnej ochrany protistrane sťažovateľa na základe iného právneho dôvodu (bezdôvodné obohatenie), ktorý z ním substancovaného skutkového deja vyplýva (povinnosť sťažovateľa vrátiť žalobcovi zaplatenú pokutu), avšak výslovne žalobcom neuvedeným, resp. uvedeným nesprávne (zmluva o pôžičke). Keďže právna kvalifikácia nároku protistrany na vrátenie

sumy za zaplatenú pokutu z titulu bezdôvodného obohatenia bola ustálená ešte v počiatočnej fáze súdneho konania [v (prvom) kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu z 28. decembra 2012 (por. bod 22.1 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), *pozn.*], čo zásadne nespochybňuje ani sťažovateľ (uvádza, že priznanie neexistujúceho práva protistrane nastalo v *pôvodnom* súdnom konaní), úlohou ústavného súdu je posúdenie, či najvyšší súd poskytol ústavne udržateľnú odpoveď na dovolaciu námietku právnej kvalifikácie skutkového deja [pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP].

12. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že ak sa najvyšší súd stotožní s odôvodnením dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a poukáže naň, uvedený postup nepredstavuje porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, ak dovolací súd vo väzbe na dovolacie námietky konkrétne uvedie, kde sú dôvody na konečné rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom tieto musia byť právne a logicky konzistentné, tieto dôvody z pozície dovolacieho súdu vyhodnotí a následne vysvetlí, prečo považuje odvolacie rozhodnutie za postačujúce (m. m. II. ÚS 482/2021, I. ÚS 261/2023).

13. Najvyšší súd sa v bode 22 odôvodnenia svojho uznesenia zrozumiteľne vysporiadal so sťažovateľovou kritikou priradenia právneho titulu bezdôvodného obohatenia na „novovytvorený“ skutkový stav. V bode 22.1 zdôraznil nespornosť skutkového deja a opodstatnenosť vylúčenia právneho režimu zmluvy o pôžičky na skutkové okolnosti danej veci, hoci tento konkrétny žalobný dôvod žalobca uplatnil. Následne podčiarkol moment zmeny právneho dôvodu, ktorý siaha do roku 2012, a na to nadväzujúcu vôľu žalobcu priznať právo na súdnu ochranu z iného žalobného dôvodu, než ktorý pôvodne uplatnil v žalobe. Napokon s akcentom na zásadu *iura novit curia* vyhodnotil neopodstatnenosť výčitky sťažovateľa o neprípustnej zmene právnej kvalifikácie skutku (z právneho režimu zmluvy o pôžičke na právny režim bezdôvodného obohatenia). Ústavný súd nezistil žiadne ústavne relevantné defekty v tejto časti odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

14. Uvedený postoj najvyššieho súdu v tejto veci zodpovedá podstatnému postulátu o rozdelení procesných úloh jednotlivých subjektov civilného procesu v tom zmysle, že základnú procesnú povinnosť sporových strán predstavuje povinnosť substancovať všetky podstatné a rozhodujúce skutkové okolnosti týkajúce sa sporu (čl. 8 CSP, § 132 ods. 1, § 150 CSP) a súdu je zverená právna argumentácia, príp. právna charakteristika faktov sporu v zmysle zásady *iura novit curia*, ktorou je ovládaný civilný súdny proces. Prienik medzi nastolenými úlohami však prirodzene predstavuje možnosť (nie povinnosť) strán uplatňovať právnu argumentáciu, v rámci ktorej zvyčajne, prezentujú nielen názor na to, ktorú právnu normu má súd aplikovať a ako je potrebné ju interpretovať. Tomuto oprávneniu strany zodpovedá jednak oprávnenie protistrany na právnu argumentáciu reagovať v rámci princípu kontradiktórnosti (čl. 9 CSP) a rovnosti strán (čl. 6 CSP), a súčasne aj povinnosť súdu poskytnúť na podstatné právne argumenty strán aspoň stručnú, ale vecnú odpoveď z pohľadu požiadavky úplnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozsudku, tak ako to normuje § 220 ods. 2 CSP.

15. Procesná sankcia v podobe straty sporu len v prípade neuvedenia, prípadne uvedenia nevhodného (nepriľahavého) právneho dôvodu (titulu) v žalobnom návrhu nemá oporu v princípoch, na ktorých je založený civilný proces, ani v účele civilného procesu, ktorým je zaoberať sa materiálnym predmetom sporu, poskytnúť ochranu subjektívnych práv, prinášať

spravodlivosť, a nie ich odmietat' cez rôzne arbitrálne procedurálne rituály (4Cdo/35/2019, 9Cdo/7/2021), a napokon ani v samotnej judikatúre všeobecných súdov (5Cdo/196/2009). Ústavný súd zdôrazňuje, že súdu nemožno uprieť, aby v spojení so skutkovými zisteniami urobil sám odlišné, právu zodpovedajúce hodnotenie žalobou uplatneného plnenia.

16. Premietnutím uvedených východísk na súdenú vec je možné považovať myšlienkový proces súdu pri rozhodovaní o peňažnom plnení vychádzajúcom z nesporných skutkových tvrdení (bod 2 tohto uznesenia, *pozn.*) umožňujúcich posúdiť nárok po právnej stránke aj podľa inej normy (bezdôvodné obohatenie), ako bolo žalobcom pôvodne navrhované (zmluva o pôžičke), z ústavného hľadiska za ústavne konformný. Platí to o to viac, ak právne posúdenie nároku žalobcu ako bezdôvodné obohatenie bolo v konaní dlhodobo ustálené (od roku 2012), žalobcom akceptované a v dôsledku samotného vznosenia hmotnoprávnej (započítacej) námietky proti pohľadávke žalobcu aj sťažovateľom uznané (keďže hmotnoprávna námietka podľa § 152 CSP smeruje proti *dôvodne* uplatnenému nároku protistrany).

17. Pokiaľ ide o námietku zameranú na nemožnosť procesnej obrany proti právnej kvalifikácii skutkového stavu, a to z dôvodu nenaplnenia subjektívnej podmienky prípustnosti odvolania (§ 359 CSP) a neprípustnosti odvolania proti odôvodneniu (§ 358 CSP) až do zahájenia dovolacieho konania, ani táto nie je dôvodná. Pri vysporiadaní sa s námietkou prekvapivosti právnych záverov v bode 22.2 odôvodnenia svojho uznesenia najvyšší súd popísal konštantnosť právneho režimu nároku ako bezdôvodného obohatenia od roku 2012, čím vylúčil, že by išlo o nové zistenia. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľ mal procesný priestor na prezentovanie svojich výhrad k otázke aplikácie právnej normy (§ 454 Občianskeho zákonníka) na zistený skutkový stav, a to minimálne v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, ktorému predchádzalo vyhlásenie rozsudku zo 4. apríla 2016, ktorému by korelovala povinnosť súdu vysvetliť posúdenie takýchto právnych argumentov (por. bod 14 tohto uznesenia). Rovnako tak mohol urobiť aj v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 11Co/89/2020 v rámci vyjadrenia k odvolaniu podanému žalobcom, v ktorom sa naopak v celom rozsahu stotožnil so spôsobom posúdenia veci súdom prvej inštancie (bod 5 dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu z 24. novembra 2021).

18. Sťažovateľ ďalej namieta, že na námietku výkonu práva v hrubom rozpore s dobrými mravmi zo strany svojho bývalého zamestnávateľa nedostal od najvyššieho súdu žiadnu odpoveď. Z obsahu a hlavne zo štruktúry dovolania ústavný súd zistil, že podľa sťažovateľa mal odvolací súd posúdiť sporný nárok o sumu 3 301 eur podľa § 179 ods. 1 Zákonníka práce a podľa § 186 a nasl. Zákonníka práce, a to s poukazom na judikát R 2/1992 (závery najvyššieho súdu k tejto argumentácii sú obsiahnuté v bode 23.4 napadnutého uznesenia, *pozn.*). V závere tejto časti dovolania medziiným uviedol aj to, že konanie pôvodného veriteľa, ktorý si neuplatnil nárok podľa Zákonníka práce, ale na základe fiktívneho právneho titulu (zmluva o pôžičke), ktorý následne postúpil na žalobcu, nemôže požívať právnu ochranu. Ak sťažovateľ očakával od najvyššieho súdu adekvátnu odpoveď na túto otázku, mal vyvinúť čo najväčšiu snahu o vymedzenie dovolacieho dôvodu tak, ako to prikazuje § 432 ods. 2 CSP (II. ÚS 247/2021, I. ÚS 115/2020). Podľa ústavného súdu len samotné konštatovanie, že určité konanie (uplatnenie si nároku na základe fiktívneho právneho úkonu a následné postúpenie tohto nároku) nemôže požívať právnu ochranu, nezodpovedá predpokladom prípustnosti dovolania v zmysle § 432 v spojení s § 421 CSP.

19. Ústavný súd na podklade uvedených dôvodov uzatvára, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu plne zodpovedá požiadavkám na odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplývajúcim zo základného práva na súdnu ochranu i z práva na spravodlivé súdne konanie. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní neidentifikoval žiadne signály odôvodňujúce úvahu o možnom vyhovení ústavnej sťažnosti po jej prijatí na ďalšie konanie, odmietol ju ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (výrok I tohto uznesenia).

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z 24. novembra 2021 (výrok II tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu